

Кодола М. В.,

*студент 1 курсу магістерської підготовки 052 – Політологія
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

КРИМ ТА РЕІНТЕГРАЦІЯ

Століттями Крим був місцем зустрічі культур, але сьогодні він переживає випробування, пов'язані з російською окупацією. Підходячи до аналізу цих складних динамік, ми відкриваємо перед собою глибокі проблеми та шляхи до їх вирішення, що становлять ключ до майбутньої стабільності та справедливості.

Варто зауважити, що перша і головна, з яких – це проблема з російськими окупантами, російськими переселенцями та проросійським активом на території Криму.

Наголосимо, що за російськими даними, на початок 2021 року чисельність постійного населення Криму становила 1,9 млн осіб. Плюс ще понад 500 тис. осіб проживали у Севастополі, який є окремою територіальною одиницею. У сумі – 2,4 млн. Але вітчизняні експерти впевнені, що окупаційна «влада» занижує цифри: якщо до захоплення півострова там проживало приблизно 2,3 млн осіб, то зараз – вже 3,1 млн. З урахуванням 180 тис. українських громадян, які залишили Крим після його окупації, виходить, що сюди перебралися практично 1 млн нових жителів. Неважко здогадатися, що всі вони росіяни» [3].

Можемо припустити, що після того, Україна відновить суверенітет на території Криму, 1 млн окупантів та колабораціоністів повернуться на континентальну частину рф. Проросійські активісти та панікери втечуть, боячись переслідувань – допустимо 200 тис. осіб. Залишаться 1,7 мільйонів нейтрально налаштованих громадян. Проведемо мисленнєвий експеримент – політично активних людей у середньому в Україні 10% (за даними політично аналітичного фонду «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва) [2].

Окрім того, візьмемо населення Криму та розподілимо: 200 тисяч осіб нейтрально-позитивно до України та центральної влади. 200 тисяч осіб, проросійського активу, або навіть поборників незалежності Криму. І не забуваємо «про ясні голови» 1,3 мільйона нейтрально налаштованого населення Криму, яке за будь-який прапор на флаштоці, головне, щоб була «стабільність» та впевненість в завтрашньому дні. Зауважимо, що 30 тисяч до кожної з груп додані через те, що Крим

буде політичним полем битви, до якої будуть втягнуті більші маси, чим на території континентальній Україні.

Тобто політична боротьба буде за голови, а в умовах загального виборчого права – за голос інфантильної частини населення, яке не хоче брати на себе всю тяжкість обдуманого голосування та піде за пастухом, який пообіцяє більшої «мани небесної». І при цьому, є великий сумнів, нажаль, що кримчани схилияться, до проукраїнських кандидатів.

Натомість, що треба зробити для того, щоб на наступних виборах в Криму не перемогли фігуранти «Миротворця»? Можливо, треба заборонити кримчанам голосувати, пропагувати українство, щепити любов до України та після вирощування «свідомості» дати права.

Відзначимо, що з російською іредентою зробили країни Балтії. Окрім того, в цих державах титульна нація була не так сильно знищена та русифікована, як в Криму та на сході України. За даними аналітичного агентства ADASTRА, «до окупації СРСР етнічні естонці склали більше 90% населення країни, а після відновлення незалежності титульна нація становила тільки 62%. Натомість кількість етнічних росіян у Латвії зросла з 10 до 34%, а в Литві – з 2,5–3,5 до 9,37%» [1].

Варто відмітити, що в кожній з цих країн є свій підхід до натуралізації російської іреденти.

Аналітичне агентство ADASTRА зазначає, що після розпаду СРСР та відновлення незалежності тільки Литва прийняла так званий «нульовий варіант», за яким усі мешканці країни (в тому числі росіяни/російськомовні) отримували статус «громадянин Литви». В Естонії громадянство надали лише тим, хто мав його станом на 16 червня 1940 р. (окупація Естонії СРСР), а також їхнім нащадкам. Натомість усі інші могли отримати його в порядку натуралізації, що передбачало, у тому числі, складання іспиту на знання естонської мови, конституції та закону про громадянство. У Латвії, як і в Естонії, громадянство було надано лише тим, хто його мав до початку радянської окупації 17 червня 1940 р. та їхнім нащадкам. Усі інші отримали особливий статус «негромадян» з правом натуралізації, що передбачає складання іспиту на знання латиської мови та історії [1].

На нашу думку, Україні підходить такий варіант, але зі змінами в формулюванні. Поновити громадянство, тим хто мав його станом на 20 лютого 2014 р., а також їхнім нащадкам. Усі інші повинні бути визнаними окупантами та незаконними переселенцями. І мають бути депортовані.

Вважаємо, що необхідно провести перепис та розслідування дій кожного кримчанина в період окупації. У тих, хто буде визнаний ненадійним, забрати українське громадянство та депортувати до росії і заборонити в'їзд в Україну. Також всіх, хто пройшов кримінальну перевірку, вразити в пасивному та активному виборчому праві.

І поновити тільки після іспиту зі знання мови, історії і Конституції України та Автономної республіки Крим.

Проте слід зазначити, що Україна скорше за все, зіткнеться з дезорганізованою непоорою та несвідомим саботажем будь-яких ініціатив центральної влади населенням, російськими агентами під прикриттям, проросійськими лідерами думок.

Наголосимо, що українці в Криму, які говорять українською мовою, будуть вважатися другим сортом, російськомовні будуть вважатися «елітою» та людьми, які протистоять «злочинній українізації». В принципі, отримаємо той самий Крим, що 10 років тому, наповнений «новіопами». Будуть створюються проросійські партії, пропагуватимуть сепаратизм та культивуватимуться «новіопська самобутність» та «особливий шлях».

Варто підкреслити, що ще одним з виходів подолання, майбутньої політичної та демографічної кризи є переселення «свідомо налаштованих» українців у Крим. Але в Україні, мала народжуваність, відсутність людських ресурсів, де нам взяти людей задля асимілювання Криму та розпорошення кримського електорату? Українців з кожним роком стає все менше, люди помирають, емігрують і в нас немає стільки свідомого населення, задля зрівняння електорату та активної асиміляції Криму.

За даними аналітичного порталу «Слово та Діло», за роки незалежності в Україні поменшало людей працездатного віку (16–59 років): у 1991 році в цій віковій групі було 30,2 млн осіб, цього року – 25 млн. При цьому кількість українців пенсійного віку з 1991 року практично не змінилася. Дітей (від 8 до 15 років) в Україні стало значно менше: у 1991-му – 11,8 млн, у 2020-му – 6,8 млн [4].

Водночас, ще катастрофічно зменшується кількість робочих рук та репродуктивного населення, кількість пенсіонерів не змінюється. Особливо на тлі війни, коли мільйони українок з дітьми виїхали за кордон. І ми не можемо бути впевнені, що всі 100% повернуться в Україну, а з кожним місяцем великої війни все менший відсоток бажає повернутися. Було б наївно, вважати, що відновлення суверенітету над Кримом вирішить всі наші проблеми.

Отже, ми не повинні забувати, що в нас є корінні жителі цього регіону – це кримські татари. Всього в світі їх налічується від 4–6 мільйонів, при цьому в Україні проживає всього 300 тисяч. Тобто зробивши дієву компанію з репатріації кримських татар, можна залучити нову робочу силу та інвестиції, яких буде конче потребувати деокупований Крим. При цьому приймаючи рішення про репатріацію не потрібно забувати про геополітичні умови.

Попри те, що більшість кримських татар наразі проживає на території умовно нейтральної нам Туреччини і дозволяючи репатріацію потрібно зробити чіткі рамки, за які не слід виходити. Бо в Крим

можуть прийти не тільки, інвестиції, а і непомірний геополітичний вплив Туреччини на м'яке підбрюшшя України та наші Чорноморські простори. Не слід забувати, що ослаблена війною Україна була б ласим шматком для підняття не тільки регіонального, а й світового авторитету Анкари. При цьому, ми можемо збалансувати Турецький вплив на Крим емігрантами в Україну з ще бідніших країн, тобто, з Африки, Близького Сходу, Балкан, Центральної Азії.

Варто зауважити, що Україна не перша країна, яка зіткнулася з такими проблемами. Прикладом може слугувати досвід післявоєнної ФРН, яка в 50-х роках ХХ століття через нестачу робочої сили запросила до себе гастарбайтерів з Туреччини. І зараз близько 1,5 млн. турків є громадянами ФРН, а 3 млн мають турецьке коріння. Звичайно, є багато проблем з інтеграцією та соціальним статусом етнічних турків в Німеччині, але можемо сподіватися, що в 30-х роках ХХІ століття Україна буде спроможна розробити програму правильної асиміляції та інтеграції в соціум емігрантів.

Наостанок, якщо говорити про те, як подолати наслідки років зомбування і донести до кримчан об'єктивну картину світу, хотілося б відповісти розгорнуто та обнадійливо. Але нажаль об'єктивна реальність полягає в тому, щоб подолати «зомбування» дорослих людей, які вже сформували власну думку, нереально. І Україні потрібно буде боротися за розум дітей та молоді, а не «ламати списи» з дорослим населенням Криму. І саме через це Києву потрібно буде ввести на 20 років перехідний період в АР Крим та місті Севастополі. Напевно, на цей час потрібно буде повністю забути про надбання демократії та керувати кримським півостровом за допомогою військово-цивільних адміністрацій, поступово відновлюючи демократичні інститути і вже потім відновлювати автономність республіки Крим в складі суверенної України.

Список використаної джерел:

1. Аналітичне агенство ADASTRA. URL: <https://adastra.org.ua/blog/rosijskij-slid-u-derzhavah-baltiyyi-yak-moskva-namagayetsya-kontrolyuvati-baltiyskij-region>

2. В Україні є 10% політично активних громадян, які змінюють країну: результати дослідження. URL: <https://suspilne.media/191958-v-ukraini-e-10-politico-aktivnih-gromadan-aki-zminuut-krainu-rezultati-doslidzenna/>

3. Операція Велика русифікація. Як живе Крим із новими постояльцями – 1 млн росіян, завезених сюди Москвою. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/1-mln-pereselenciv-iz-rosiji-do-krimu-nasadzhuyut-svoji-zvichaji-novini-ukrajini-50174310.html>

4. Демографічна ситуація в Україні в період незалежності. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/08/21/infografika/suspilstvo/demografichna-sytuacziya-ukrayini-period-nezalezhnosti>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-398-2-11>

Космина В. Г.,

доктор історичних наук, доцент,

доцент кафедри філософії та історії

*Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ТРАНЗИТ УКРАЇНИ І АВТОНОМНА РЕСПУБЛІКА КРИМ

Одними з найпоширеніших категорій для означення перспектив нашої країни є поняття «цивілізаційний вибір України», «європейський цивілізаційний вибір України», а найбільше – просто «європейський вибір України». Та якщо вказується напрям руху (куди?), то повинна передбачатися й вихідна точка (звідки?). У даному разі – це якісь існуючі цивілізаційні параметри суспільства, які належить змінити на нові. Інакше кажучи, йдеться про цивілізаційний транзит України: від одних цивілізаційних характеристик – до інших.

Проте, якщо обриси європейської (читай: Західної) цивілізації в науковій, політичній, публіцистичній тощо літературі описані різноманітно, зазвичай, у вигляді ідеалів ліберального суспільства, то «відправний пункт» часто змальовується досить умовно. Це або щось апріорі «неприйнятне», чого треба позбутися на європейському шляху, або щось, що уособлює «русский мир» чи веде Україну в напрямку єднання з Росією, підпорядкування їй. Не заперечуючи наявності саме таких ознак шляху, альтернативного європейському, відзначимо необхідність більш предметного окреслення історично сформованого цивілізаційного змісту України і того загального змісту, що властивий європейській (Західній) цивілізації, з якою Україна прагне максимально зблизитись. Ще однією проблемою, що потребує з'ясування в контексті такого цивілізаційного транзиту України, є майбутнє Криму, де російський етнокультурний сегмент є наразі домінуючим.

Упродовж розвитку теорії цивілізацій сформувалося два погляди на їх розвиток і взаємодію: 1) їхня структура, як певна річ, стабільна і не піддається суттєвим змінам; 2) вона здатна еволюціонувати. Визнання цивілізаційного «транзиту» вказує на останнє. І здатність